

Landstrijdkrachten? Ja natuurlijk!

JOHAN BREYNE

Kolonel stafbrevethouder Johan Breyne is chef van de sectie Coördinatie binnen de divisie Defence Development van het stafdepartement Strategie.

101

Les forces terrestres vivent des temps difficiles. Depuis que la nouvelle stratégie militaire américaine, l' « AirSea Battle », s'accompagne d'une réduction drastique du nombre d'unités de l'US Army, leur pertinence est souvent remise en question. Ajoutez à cela le grand nombre de voix proposant la réduction sans précédent du volume des forces terrestres. Ne devrions-nous pas nous poser la question de savoir s'il y a encore une place pour les forces terrestres dans un conflit futur ? Poser la question, c'est y répondre : douter de l'utilité des forces terrestres équivaut à toucher aux options pour la mise en œuvre des forces armées. Et dans le contexte de sécurité actuel, mieux vaut disposer d'une large palette d'options.

BLIJVEN LANDSTRIJDKRACHTEN RELEVANT?

Of tien jaar aanwezigheid van NAVO-troepen in Afghanistan een succes was, zal pas over enkele jaren blijken. NAVO-troepen zijn ook al meer dan twintig jaar aanwezig in de Balkan. Door de lange duur van deze en andere campagnes wordt de opvatting dat het inzetten van landstrijdkrachten meehelpt aan het strategische succes ervan, op steeds meer scepticisme onthaald. Verder helpt de nieuwe Amerikaanse militaire doctrine, de “AirSea Battle”, die gepaard gaat met een drastische inkrimping van het aantal US Army-eenheden, niet om de vraag naar het belang van landstrijdkrachten te beantwoorden. Er gaan in Europa dan ook steeds meer stemmen op om het Amerikaanse voorbeeld te volgen en de grootte van de landstrijdkrachten verregaand te reduceren. Nochtans moeten we de plaats van de landstrijdkrachten in een toekomstig conflict niet

in vraag stellen. Landstrijdkrachten bieden immers heel wat voordelen voor het voeren van een aangepaste veiligheids- en defensiepolitiek in de complexe veiligheidsomgeving van vandaag.

102

HET TOEKOMSTIGE CONFLICT

Tussen de lineaire verdediging van de *Fulda Gap* uit de Koude Oorlog en de hybride oorlog van vandaag in Oekraïne gaapt op het eerste zicht een methodische afgrond, maar eigenlijk is er niets nieuws onder de zon. De pletwals van Sovjettankdivisies is weliswaar vervangen door een ambigue aanpak van een conflict met een steeds veranderende mix van een zowel fysieke – *hard power* – als mentale – *soft power* – component, maar het fysieke element blijft steunen op het geloof dat materiële superioriteit, zoals betere bewapening, economische macht of technologische voorsprong, vertaald wordt in een beslissend voordeel op het terrein. Pantzers en vliegtuigen blijven dus het ultieme instrument dat de tegenstrever fysiek tot overgave zal dwingen. Gebruik van geweld blijft voorbehouden tegen de politieke, sociale, economische en militaire middelen van rivalen en tegenstrevers. Dat een indirecte aanpak, waarbij rebellen of terroristen gesteund worden met wapens, materieel of zelfs personeel (waarvan de aanwezigheid natuurlijk officieel ontkend wordt), de voorkeur wegdraagt aangezien dit de ambiguïteit versterkt, is ook niet echt vernieuwend. De *proxy war* is zo terug van nooit weggeweest. De mentale component moet ook nu de wil van de tegenstrever ontwrichten. Hier komt de machiavellistische verdeel-en-heerspolitiek terug voor het voetlicht. Diplomatieke druk, assertief machtsvertoon en spierballenpolitiek, propaganda, ontrading en afschrikking, manipulatie, subversie en misleiding, dwang, corruptie en bedrog ... er zijn geen slechte middelen om verdeeldheid onder de tegenstrevers te zaaien en hun aanpak om de veiligheid te herstellen, te breken. Soepel kunnen wisselen tussen het mentaal en fysiek bestrijden van de tegenstrevers, waarbij hun sterke en zwakke punten continu beoordeeld worden, is de opvallendste en belangrijkste eigenschap van het hybride conflict.

LANDSTRIJDKRACHTEN IN HET TOEKOMSTIG CONFLICT

Van de Krim tot Tripoli, van Bagdad tot Donetsk, de conflicten aan de grenzen van Europa hebben veiligheid opnieuw op de Europese politieke agenda geplaatst. Om de veiligheid te kunnen herstellen, moet Europa een antwoord kunnen bieden dat even lenig is als de dreiging. Europa heeft er dus alle baat

bij naast *soft power* ook fysieke (lees: militaire) middelen achter de hand te houden om, indien nodig, een dreiging met geweld te kunnen afslaan. Hieruit volgt het belang van een zo breed mogelijke waaier van opties om een toekomstige, hybride dreiging te kunnen afweren.

Landstrijdkrachten bieden heel wat van deze opties. Zij beschikken over een arsenaal aan capaciteiten waardoor zij in vele types operatie inzetbaar zijn – van gevechtsacties over psychologische operaties (PsyOps) tot civiel-militaire samenwerking (CIMIC) en humanitaire inzet. Door het samenbrengen van verschillende van deze capaciteiten in *battle groups*, interwapen tactische groeperingen, kan eender welke opdracht uitgevoerd worden met de nodige en aangepaste middelen.

Escalatiëdominantie ook door eigen middelen

Alle types strijdkrachten beschikken over zeer gekwalificeerd personeel. De inzetbasis van dit personeel verschilt echter grondig. Lucht- en zee-strijdkrachten voeren hun operaties met hoogtechnologische wapensystemen, gevechtsvliegtuigen en schepen, die bemand worden door zeer gespecialiseerd personeel, zonder wie het wapensysteem niet volledig operationeel is. Dit is niet het geval voor de landstrijdkrachten. In plaats van bemande wapensystemen gebruiken landstrijdkrachten bewapende manschappen. De soldaat is het wapensysteem, waarbij zijn bewapening hem steunt om de opdracht uit te voeren. Voor een andere opdracht verandert zijn bewapening. Zo kan een bediener van een mortier 120 mm Minimis chutter worden van een sectie lichte infanterie tijdens een vredesondersteunende operatie. Dit verhoogt opnieuw het aantal opties voor de inzet in operaties.

Dankzij het arsenaal aan capaciteiten binnen de landstrijdkrachten kan een *battle group* in gevechtssituaties het overwicht verkrijgen en behouden. De beschikbaarheid van lichte wapens, direct vuur met zwaarder kaliber en indirect vuur op grotere afstand laat een graduele escalatiedominantie toe. Hoe de tegenstrever het conflict ook conventioneel doet escaleren, landstrijdkrachten hebben snel een gepast antwoord paraat. Daarenboven hebben de eenheden van de landstrijdkrachten het voordeel van het manoeuvreren. “*Schießen, fahren, funken*” is nog steeds even actueel als 75 jaar geleden. Daarnaast leveren grondtroepen de meestal onontbeerlijke *eyes on target* voor vooral lucht- maar ook voor zeestrijdkrachten. Alle conflicten van de laatste 20 jaar hebben aangetoond dat burgerslachtoffers als gevolg van een gevechtsactie nefast zijn voor de maatschappelijke aanvaarding van de inzet van eigen militaire middelen. De observatie van een doelwit door troepen op de grond is een zekere manier om een dergelijke fatale vergissing te vermijden.

Manoeuvreren en terrein bezetten

In zijn toespraak voor de Finabel-vergadering te Trecín op 5 mei 2015 merkte luitenant-generaal Yakovleff (vice stafchef van het *Allied Command Operations*) op dat “*Air power can strike, but cannot secure. Sea power can strangle, but it cannot stabilize*”. Lucht- en zeestrijdkrachten, hoewel zij kritieke en noodzakelijke elementen in het gevecht zijn, kunnen een gebied niet controleren noch stabiliseren. Zij kunnen de tegenstrever enkel tijdelijk hinderen. De luchtcampagnes boven Kosovo (1999) en Libië (2011) waren dodelijk effectief, maar wanneer de vliegtuigen uit de lucht verdwenen, bleef de tegenstrever baas op de grond. Hij moest zich immers geen zorgen maken over grondtroepen die hem op elk moment konden hinderen in zijn opzet. De aanwezigheid van oorlogsbodems in de Indische Oceaan belemmerde de vrijheid van handelen van Somalische piraten aanzienlijk, maar het is slechts na het herwinnen van een zekere vorm van controle over de kuststrook door de Somalische autoriteiten

dat het aantal gevallen van piraterij gevoelig daalde. De doelstelling van elke operatie is het veroveren van de controle over een gebied in tijd en ruimte om de kracht van de tegenstrever te neutraliseren en hem vrede en stabiliteit op te leggen. Landstrijdkrachten beschikken over die unieke vaardigheid om een gebied onder controle te brengen en te houden zolang dit politiek noodzakelijk geacht wordt. Vandaar ook dat de landstrijdkrachten beschikken over grotere aantallen personeel. Zij moeten immers het grondgebied bezetten en hun aanwezigheid permanent laten voelen om de bewegingsvrijheid van de tegenstrever zodanig te beperken dat hij zich niet meer kan verzetten. Grondtroepen hebben zo het potentieel om geweld te verminderen of zelfs te verhinderen. Of met de woorden van luitenant-generaal Yakovleff: *“Control of the land remains the ultimate determinant of victory and the condition for peace”*.

En verder: *“With real estate comes the population, and they are the true arbiters of success”*. De loutere aanwezigheid van bevriende grondtroepen in conflictgebieden schept niet alleen een klimaat van veiligheid en vertrouwen, maar maakt ook communicatie van persoon tot persoon mogelijk, zowel met voor- als tegenstander. Zowel CIMIC en PsyOps als de gewone, soms rudimentaire pogingen van de soldaat om een gesprek aan te knopen met de lokale bevolking, dragen bij aan het mentale aspect, waardoor het succes van subversie, propaganda en andere middelen, die de wil van de lokale bevolking en de autoriteiten moeten aantasten, exponentieel afneemt. Lucht- en zeestrijdkrachten komen veel minder in contact met de lokale populatie in conflictgebieden doordat ofwel hun basis of haven buiten het conflictgebied ligt, ofwel de interactie om veiligheidsredenen minimaal is als ze in de operatiezone vertoeven.

De aanwezigheid van robuuste grondtroepen in een conflictgebied is een concrete demonstratie van sterkte. Door een langdurige aanwezigheid van landstrijdkrachten toont een regering bovendien haar politieke wil en een duurzame verbintenis tot het delen van lasten en risico's ten aanzien van partners en geallieerden. Het is ook een duidelijk signaal, voor de plaatselijke autoriteiten en bevolking, van de ernst van de politieke intentie om tot oplossingen te komen.

Ook budgettair kan de keuze voor de inzet van landstrijdkrachten een voordeel opleveren. De kosten voor het inzetten van een gesofisticeerd wapensysteem zijn niet erg samendrukbaar. Men ontplooit het of men ontplooit het niet. Bij de inzet van grondtroepen betekent de keuze om een compagnie in plaats van een bataljon te ontplooiën een serieus gebruik van de budgettaire snoeischaar zonder aan de politieke intentie, een deelname aan de operatie, te raken. *Burdens and risk-sharing* tegenover partners blijft zo verzekerd.

UITDAGINGEN

106

Aan de inzet van landstrijdkrachten zijn natuurlijk ook uitdagingen verbonden. Verre crisisgebieden maken landstrijdkrachten afhankelijk van lucht- en zee-transport voor hun inplaatsstelling en bevoorrading. Door hun grotere volume resulteert dit in meer middelen en tijd nodig voor de ontplooiing.

De voorbereiding van landstrijdkrachten op een inzet in operatie duurt te lang volgens heel wat critici. Deze voorbereiding is echter nodig aangezien landstrijdkrachten in de laatste twintig jaar nooit in hun primaire rol, waarvoor zij zijn gerekruteerd en opgeleid, zijn ingezet. Gemechaniseerde infanteristen, tankbemanningen, artilleristen fungeren allemaal in een secundaire rol, meestal die van lichte infanterie, wat conversie vraagt. De hoge rotatiesnelheid van de detachementen met steeds nieuwe rekruten versterkt het belang van een grondige voorbereiding. Dezelfde critici vergeten dat de opwerking van een fregat of de opleiding van een piloot tot zijn operationele inzetbaarheid ook meer dan enkele weken vergt.

CIMIC, een moderne opdracht

Lucht- en zeestrijdkrachten beschikken over hoogtechnologische en uiterst precieze wapensystemen, die vanop grote afstand inzetbaar zijn, waardoor het in de ogen van de publieke opinie lijkt op het voeren van een propere oorlog zonder collaterale schade en met een kleine kans op eigen verliezen. Landstrijdkrachten schijnen in dit opzicht archaischer: de clausewitziaanse frictie en *fog of war* liggen altijd op de loer, het gevecht gebeurt meestal op korte afstand,

is niet altijd even precies en is bloedig, met slachtoffers aan beide kanten. Dit verklaart ook de weerstand in onze westerse samenleving om grondtroepen in het gevecht in te zetten.

Deze tegenzin wordt gevoeld door de klassieke en de sociale media. Voor berichtgeving over operaties in het luchtruim en op zee zijn de media aangewezen op beelden die lucht- en zeestrijdkrachten zelf verstrekken, zoals de steeds indrukwekkende videobeelden van met chirurgische precisie uitgevoerde bombardementen. In de inzetomgeving van de landstrijdkrachten zijn de media echter nooit ver weg. Zo worden frictie en *fog of war* als niet ogenblikkelijk via de sociale media dan toch dagelijks door de vele nieuwszenders tot in de huiskamer gebracht. Door die nabije media-aandacht lopen landstrijdkrachten meer in de kijker en zijn zij dus sneller aan kritiek blootgesteld.

LANDSTRIJDKRACHTEN BLIJVEN RELEVANT!

Na de verschillende jarenlang durende vredesondersteunende campagnes stellen sceptici zich vragen over de relevantie en grootte van landstrijdkrachten. Hebben landstrijdkrachten daarom afgedaan in een toekomstig conflict? Helemaal niet, ze behouden hun plaats naast de lucht- en zeestrijdkrachten in elk operatietoneel. Hun exclusieve aspect is immers het ter beschikking hebben van de nodige mankracht voor de fysieke en mentale strijd in het hybride conflict. Op het fysieke vlak zijn de capaciteiten gemakkelijk inzetbaar in alle crisis- en conflictsituaties en passen zich, onder meer door het gebruik van de *battle group*, gemakkelijk aan de opdracht aan. Daarnaast hebben landstrijdkrachten in het mentale domein het voordeel bewapende soldaten in te zetten in plaats van bemande wapensystemen. Kortom, overtuiging en dwang door de soldaat met zijn geweer blijft een unieke vaardigheid van landstrijdkrachten. Het is die dimensie die heel wat opties opent in de keuze voor inzet van de strijdkrachten binnen de gekozen veiligheids- en defensiepolitiek. En, in de huidige veiligheidsomgeving: hoe meer opties, hoe beter.

Reageren? Réagir?: **BMT-RMB@mil.be**

